

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Природа Західного Полісся та прилеглих територій

Збірник наукових праць

За загальною редакцією Ф. В. Зузука

Заснований у 2004 р.

№ 16

Луцьк
2019

*Рекомендовано до друку вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № №15 від 28 листопада 2019 р.)*

Редакційна колегія:

Зузук Ф. В., – доктор геологічних наук, професор кафедри фізичної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (головний редактор);
Сухомлін К. Б. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри зоології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (заступник головного редактора);
Волгін С. О. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри ботаніки Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Ільїн Л. В. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельного господарства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Довгаль І. В. – доктор біологічних наук, професор, завідувач відділу фауни і систематики безхребетних, заступник директора Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України;
Іванців В. В. – доктор біологічних наук, професор кафедри зоології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Капліч В. М. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та природокористування Білоруського технологічного університету;
Ковальчук І. П. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри геодезії та картографії Національного університету біоресурсів та природокористування;
Ковтун М. Ф. – доктор біологічних наук, професор, завідувач відділу еволюції морфології хребетних Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України;
Коцан І. Я. – доктор біологічних наук, професор, кафедри фізіології людини і тварин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Коцан Н. Н. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри країнознавства і міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Олійник Я. Б. – доктор економічних наук, професор кафедри економічної і соціальної географії Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Позняк С. П. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри ґрунтознавства Львівського національного університету імені Івана Франка;
Сосса Р. І. – доктор географічних наук, професор, директор державного науково-виробничого підприємства «Картографія»;
Сухомлин М. М. – доктор біологічних наук, професор кафедри ботаніки Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Фесюк В. О. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри фізичної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Хоїнські А. (Adam Chojński) – доктор хабілетований (географія), професор, директор Інституту фізичної географії та формування природного середовища Університету імені Адама Міцкевича, м. Познань, Польща;
Шевчук М. Й. – доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри лісового та садово-паркового господарства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Слащук А. М. – кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Голуб Г. С. – кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (відповідальний секретар).

Рецензенти:

Корнєєв В. О. – доктор біологічних наук, завідувач відділу загальної і прикладної ентомології Інституту зоології імені І. І. Шмальгаузена;
Петлін В. М. – доктор географічних наук, професор кафедри фізичної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;
Руденко В. П. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної географії та екологічного менеджменту Чернівецького університету імені Юрія Федьковича;
Соломаха В. А. – доктор біологічних наук, професор кафедри ботаніки Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

П 77 **Природа Західного Полісся та прилеглих територій** : зб. наук. пр. / за заг. ред. Ф. В. Зузук. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2019. № 16. 230 с.

ISBN 978-966-600-672-4

Збірник висвітлює питання, які стосуються природи Західного Полісся та прилеглих територій. Окремі статті присвячені географії, екології, рослинному й тваринному світу.

Для викладачів вищих навчальних закладів, науковців та фахівців, а також аспірантів, студентів, учителів.

Збірник наукових праць є науковим фаховим виданням України, у якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора чи кандидата наук (див. додатки до постанов президії ВАК України від 22.12.2010 р. № 1-05/8, 22.04.2011 р. № 1-05/4).

УДК 502(477.41/42)(082)
ББК 26(4УКР 3)я 43+28(4УКР 3)я 43

Висновки. 1. Сьогодні в сфері туризму вже визнано, що люди з інвалідністю мають рівні права на отримання туристичних послуг через незалежність в подорожах, наявність доступних сервісів та інфраструктури, послуги кваліфікованого обслуговуючого персоналу, надійну інформацію і окремий маркетинг. Оскільки попит на інклюзивний туризм зростає, він розглядається скоріше як можливість, а не зобов'язання.

2. Питання доступності в сфері обслуговування є важливою проблемою для сталого розвитку туризму в регіонах, що розвиваються, внаслідок зростання туристичного бізнесу. Туризм є одним з потенційних секторів заробітку в іноземній валюті, які ставлять стійкість як одну з головних показників успіху для порівняльного оцінювання загального розвитку галузі.

Список використаних джерел

1. Конвенція ООН про права людей з інвалідністю [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Організація Об'єднаних Націй – Режим доступу: <https://www.un.org/en/> (дата звернення 02.11.2019) – Назва з екрану.
2. UNWTO World Tourism Day 2016 “Tourism for All - promoting universal accessibility” Good Practices in the Accessible Tourism Supply Chain 2017 Edition // Madrid. – 2016. – 26 с.
3. Thomas, T. K. Inclusions and exclusions of social tourism / Thomas, T. K.. // *Asia-Pacific Journal of Innovation in Hospitality and Tourism*. – 2018. – С. pp.85–99 ref.41.
4. Highlights of the 1st UNWTO Conference on Accessible Tourism in Europe 2017 Edition // Madrid. – 2016. – 51 с.
5. HOTELIER [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – © Kostuch Media Ltd. – Режим доступу: <https://www.hoteliermagazine.com/> (дата звернення 05.11.2019) – Назва з екрану.

УДК 911.3.

Погребський Т. – к. геог. н., доц. кафедри економічної та соціальної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Голуб Г. – к. геог. н., доц. кафедри економічної та соціальної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Кошулинська Т. – студентка 6 курсу географічного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Глушко С. – студентка 3 курсу географічного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Сучасний стан природного та механічного руху населення міста Луцька та його вплив на склад трудових ресурсів

У статті проаналізовано вплив природного та механічного руху населення на склад трудових ресурсів. Розглянуто динаміку природного руху населення: у місті Луцьку (кількість народжених, кількість померлих, природний приріст), та проаналізовано динаміку механічного руху населення за останні роки. Вивчено динаміку шлюбів та розлучень у місті. Проаналізовано сучасний склад трудових ресурсів і вплив на них природного та механічного руху населення.

Погребский Т., Голуб Г., Кошулинская Т., Глушко С. Современное состояние естественного и механического движения населения города Луцка и его влияние на состав трудовых ресурсов. В статье проанализировано влияние естественного и механического движения населения на состав трудовых ресурсов. Рассмотрена динамика естественного движения населения: в Луцке (количество родившихся, количество умерших, естественный прирост), и проанализирована динамика механического движения населения за последние годы. Изучена динамика браков и разводов в городе. Проанализировано современный состав трудовых ресурсов, и влияние на них естественного и механического движения населения.

Pohrebyski T., Golub G., Koshulinska T., Hlushko S. Current state of the natural and mechanical movement of the population of the city of Lutsk and its impact on the state of labor resources. The article analyzes the influence of the natural and mechanical movement of the population on the state of labor resources. The dynamics of the natural movement of the population is considered: in Lutsk (the number of births, the number of deaths, natural

growth), and the dynamics of the mechanical movement of the population in recent years is analyzed. The dynamics of marriage and divorce in the city is studied. It analyzes the current state of labor resources and the impact on them of the natural and mechanical movement of the population.

Постановка наукової проблеми та її значення. На склад трудових ресурсів регіонів впливає багато чинників, насамперед, негативний вплив здійснює такий внутрішній із них, як складна демографічна ситуація, яка містить загрозові особливості для розвитку міста. На сьогоднішньому етапі розвитку міста Луцьк характерним є зменшення народжуваності, збільшення смертності та відтік економічно активного населення у країни Західної Європи у пошуках кращого життя та вищої заробітної плати.

Демографічна ситуація формується під впливом низки чинників, а її результатом є чотири первинні демографічні показники – народжуваність, смертність, прибуття та вибуття населення. Під їх впливом, внаслідок природного руху та міграцій формується показник загальної чисельності населення. Вкрай важливим є моніторинг та аналіз демографічних показників, адже демографічна ситуація будь якої території є основним чинником формування попиту і пропозиції на регіональному ринку праці.

Метою статті є аналіз сучасного стану природного та механічного руху населення й виявлення їх впливу на склад трудових ресурсів та розвиток міста.

Виклад основного матеріалу та обговорення результатів дослідження. Демографічна ситуація – важлива складова, що впливає на середньо- та довгострокові плани розвитку не тільки країни, а й окремих регіонів. Складність, багатоаспектність та регіональна специфіка демографічних процесів потребують особливої уваги до їх вивчення [5].

Демографічні чинники виступають головною рушійною силою соціально-економічного розвитку та мають вплив на економічне зростання міста. Значний вплив на чисельність зайнятих в економіці жителів та ефективність використання трудових ресурсів засвідчують показники розміщення і густота населення, а також його міграційна мобільність.

Населення – це сукупність людей, що живуть на певній території (у районі, місті, регіоні, країні) [4, с. 116]. Особливістю цієї сукупності є те, що вона безперервно зазнає змін, поновлюючись у процесі відтворення, будучи при цьому джерелом трудових ресурсів і носієм певних соціально-економічних відносин.

Чисельність населення впливає на формування груп трудових ресурсів, споживчий попит та обсяг виробництва товарів народного споживання, потребу у фінансових ресурсах для соціального забезпечення, структуру та потужність соціальної інфраструктури. Основною причиною збільшення або зменшення чисельності населення є його рух: природний і механічний [5, с. 240].

Природний рух – це безперервний процес оновлення населення за рахунок народження й смерті. Дослідити сучасний стан природного руху можна за допомогою таких статистичних даних: чисельність померлих, чисельність народжених, число зареєстрованих шлюбів та розлучень [6].

Чисельність наявного населення за 2018 рік збільшилась на 382 особи та на 1 січня 2019 року становила 216 887 осіб. За останні тридцять років чисельність населення міста Луцька зросла на 19 200 осіб (рис. 1). Впродовж 2006 – 2016 років спостерігалось стрімке збільшення показника, а в 2017-2019 він дещо знизився. Насамперед це зумовлено, зменшенням народжуваності, та механічним рухом населення за кордон.

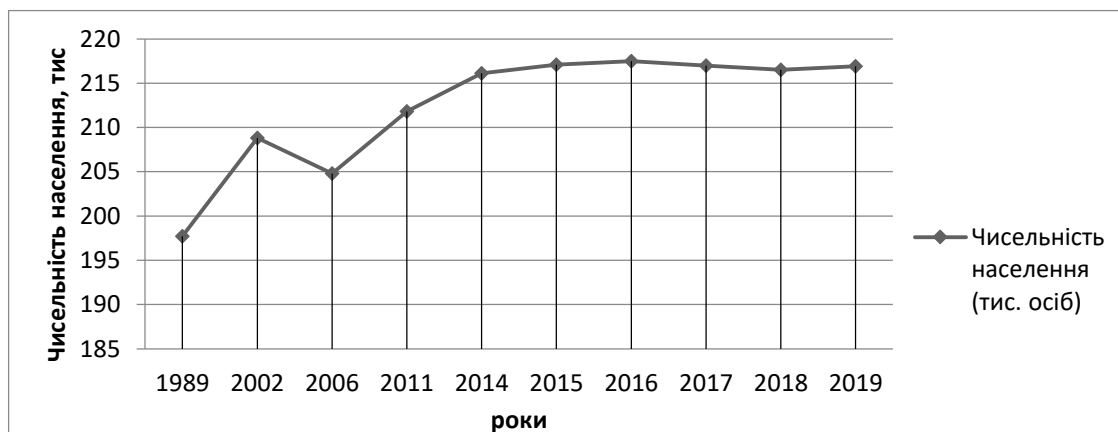

Рис. 1. Динаміка чисельності наявного населення міста Луцьк, 1989 – 2019 рр.

Як відомо, чисельність населення залежить від показників його природного приросту та механічного руху. Волинська область належить до тих регіонів України, які мають порівняно висока

народжуваність. До 2018 року місто Луцьк було одним з небагатьох міст України з додатним природним приростом.

Показник кількості живонароджених у місті Луцьку в 2018 році становив 2080 осіб, а кількість померлих 2140 осіб, а у 2007 році ці показники становили 2613 осіб та 2152 осіб відповідно. Таким чином спостерігається зменшення кількості населення, внаслідок перевищення смертності над народжуваністю, і як наслідок відємний природний приріст. Проаналізувавши динаміку природного руху населення ми можемо побачити, що народжуваність населення з 2007 року і до 2014 року зростала, а починаючи з 2015 року простежується стійка тенденція до зниження показників приросту населення (рис. 2), що пояснюється несприятливою соціально-економічною та політичною ситуацією в країні.

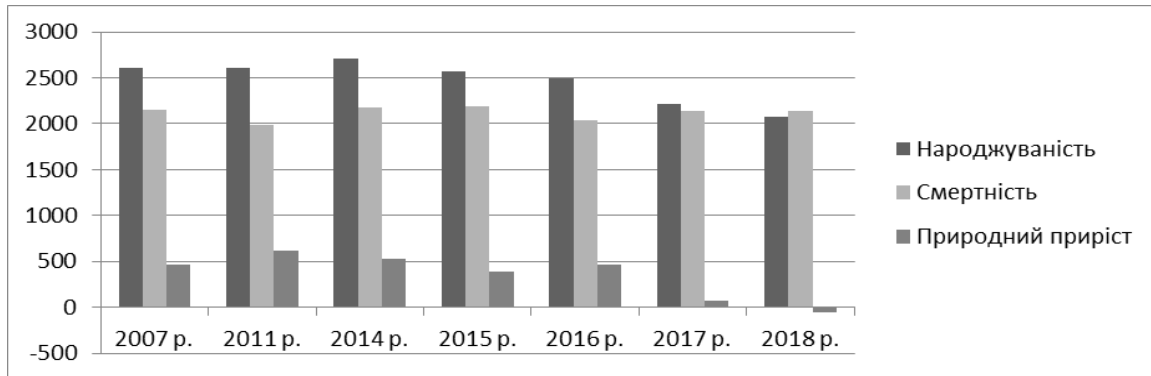

Рис. 2. Динаміка природного руху населення міста Луцьк, 2007 - 2018 рр.

Значний вплив на загальну кількість населення, а також показники відтворення населення має його статеві-вікова структура, яка показує розподіл чоловіків і жінок за окремими віковими групами. У гендерній структурі населення за період з 2002 по 2019 роки чітко простежується тенденція зменшення кількості чоловіків на 1000 жінок. Так, у 2002 р. цей показник становив 841, а в 2019 р. – 817 осіб.

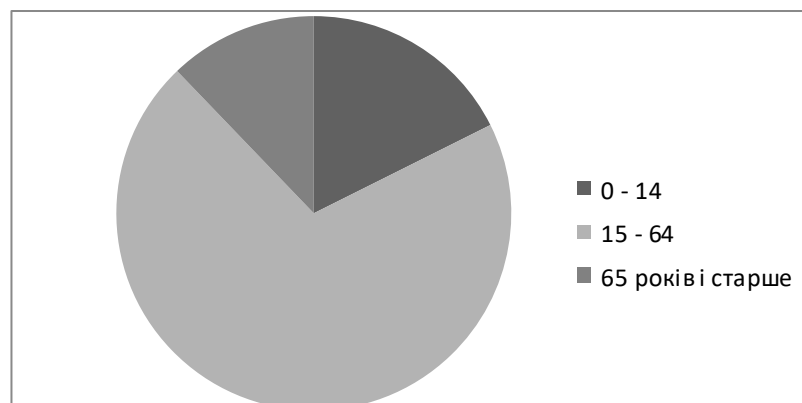

Рис. 3. Розподіл постійного населення за окремими віковими групами станом на 1 січня 2019 року.

Дуже важливим для характеристики трудових ресурсів території є аналіз вікового складу населення. Проаналізувавши діаграму розподілу постійного населення за окремими віковими групами (рис. 3).

Ми можемо побачити, що у 2019 р. у віковій структурі переважає населення працездатного віку, яке є основою трудових ресурсів території, частка дітей становить 17,6 %, а частка населення старшої вікової групи 12,2 %.

Динаміка показників сімейної структури населення м. Луцька подана на (рис. 4). Як видно з графіка, найбільш критичним для сімейної структури був 2000 р., коли кількість укладених шлюбів сягала всього 1259 од. У наступні роки тенденція дещо покращилася [3].

На демографічні процеси поряд з природним рухом впливають міграційні процеси. Механічний рух – це переміщення людей через кордони регіону/країни, яке пов'язане зі зміною їх місця проживання [3, с. 229].

Міграційні рухи населення характеризуються великою різноманітністю не тільки з точки зору просторово-часових ознак, а й стосовно причин, якими вони обумовлюються, та їхніх соціально-демографічних характеристик.

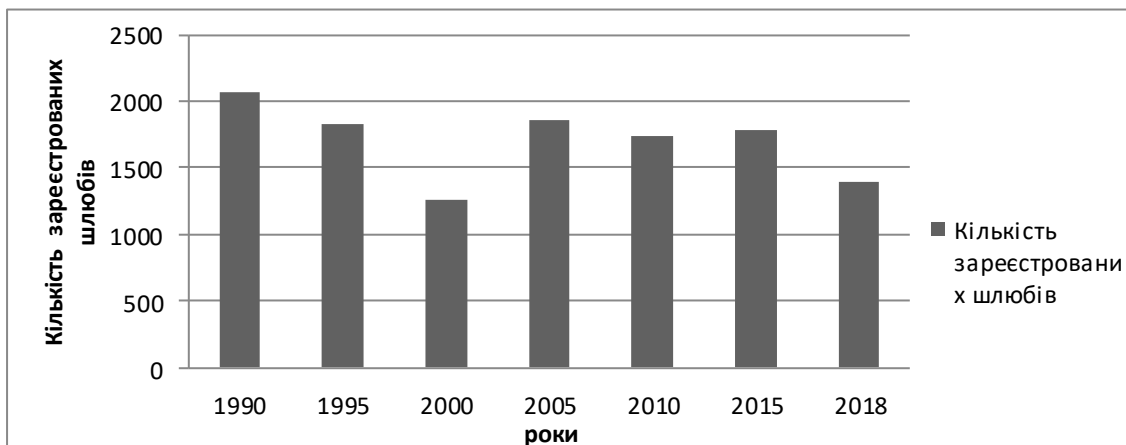

Рис. 4. Кількість зареєстрованих шлюбів у м. Луцьку за період 1990 – 2018 рр.

Розрізняють два типи міграції населення: зовнішню і внутрішню.

Внутрішня міграція означає переміщення населення з одного населеного пункту до іншого в межах однієї країни. Це можуть бути міграційні потоки за напрямками: місто – місто, село – село, село – місто, місто – село.

Зовнішні міграції поділяються на еміграцію – виїзд громадян зі своєї країни в іншу на постійне проживання або більш-менш тривалий термін і імміграцію – в’їзд громадян в іншу країну на постійне проживання або більш-менш тривалий термін.

Сучасні тенденції природного та міграційного руху населення у Волинській області та в місті Луцьк відзначаються динамічністю.

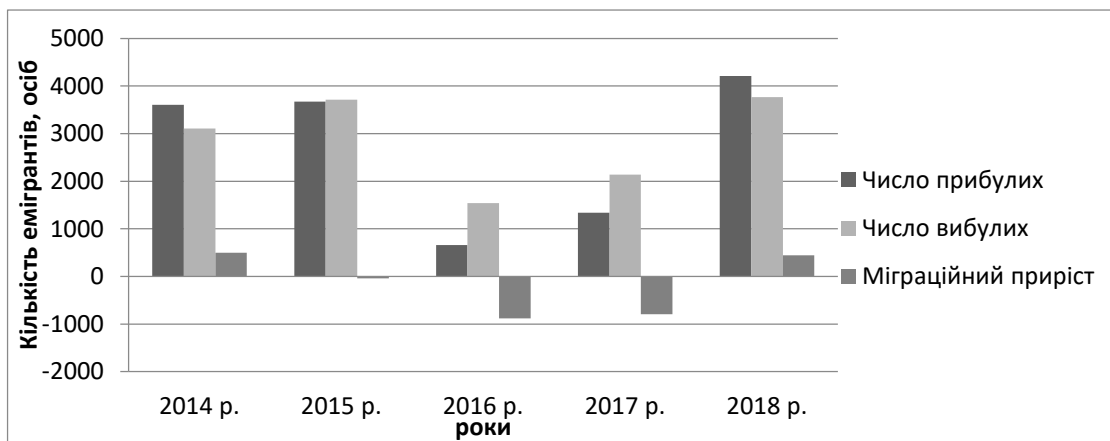

Рис. 5. Динаміка міграційного руху населення міста Луцьк, 2014 – 2018 рр.

Найголовнішою проблемою міста Луцьк є зменшення частки економічно-активного населення внаслідок зовнішньої міграції. В період з 2014 до 2018 роки простежувалося коливання чисельності економічно-активного населення міста, у 2015 р. вона зросла внаслідок внутрішньої міграції (в результаті міграції населення із зони проведення АТО), а в наступні роки (2016-2017 рр.) чисельності економічно-активного населення зменшилася (рис. 5). Станом на 2018 р. число прибулих становило 4211 осіб, а число вибулих 3769, тобто простежується додатний міграційний приріст населення.

Основними чинниками розвитку трудового потенціалу є: рівень природного та механічного руху населення, зайнятості і безробіття, професійні знання, уміння та навички, сприятливі умови життєдіяльності і праці громадян тощо.

Вивчення трудового потенціалу має велике значення для оцінки ринку праці й розробки відповідної демографічної, соціальної та економічної політики з метою впливу на процеси відтворення населення та його зайнятості. Він охоплює процеси природного та механічного руху населення, зміни його загальної чисельності та статеві-вікової структури. Відтворення населення – багатоаспектний складний процес, який можна характеризувати під різними кутами зору [2].

Трудові ресурси – це частина населення країни, котра за своїм фізичним розвитком, розумовими здібностями і знаннями здатна працювати в народному господарстві. Трудові ресурси охоплюють працівників, котрі вже зайняті в економіці країни, й тих, котрі не зайняті, але хочуть та можуть працювати. Ефективність використання трудових ресурсів як ресурсу економіки значно залежить від

складу трудових ресурсів за статтю, віком, освітою, професіоналізмом, станом здоров'я тощо. Трудові ресурси, які розглядають з урахуванням таких параметрів, є трудовим потенціалом [10].

Стан ринку праці та процеси у сфері зайнятості населення належать до соціально-економічних параметрів, які головним чином впливають не тільки на розвиток та конкурентоспроможність окремих міст, а і національної економіки загалом. Ринок праці є сферою працевлаштування, формування попиту й пропозиції на робочу силу та відбиває основні тенденції в динаміці зайнятості, її галузевій, професійно-кваліфікаційній, демографічній структурі. Також впливає на основні тенденції суспільного розподілу праці, мобільність робочої сили, масштаби, динаміку безробіття та на усі сфери економіки. Зокрема, регулює рух трудових ресурсів у національній економіці. Тому вирішено прослідкувати тенденції, що склалися на ринку праці міста Луцька за показниками рівня безробіття, попиту і пропозиції робочої сили у різних сферах діяльності та середньої заробітної плати.

Основною проблемою на ринку праці міста лишається дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили. Трудова міграція економічно-активного населення за кордон зумовлена низьким рівнем заробітних плат в порівнянні з країнами сусідами. Крім того, молодь більш зацікавлена у роботі за кордоном, ніж у розвитку кар'єри у Луцьку. Експерти вважають, що через кілька років ця тенденція призведе до чергової кризи на ринку праці, адже вже зараз відчувається кадровий голод [6].

Основним показником, який характеризує стан ринку праці є зайнятість населення. Для міста Луцьк характерне зменшення чисельності економічно активного населення, зокрема, середньооблікова кількість штатних працівників за період 2000-2017 рр. була досить нестабільною (рис.6), що зумовлено насамперед збільшенням безробіття та негативними демографічними процесами (зростає смертність і знижується народжуваність внаслідок міграції молодих людей і молодих сімей за кордон), що викликає негативні структурні зміни у сфері трудових ресурсів.

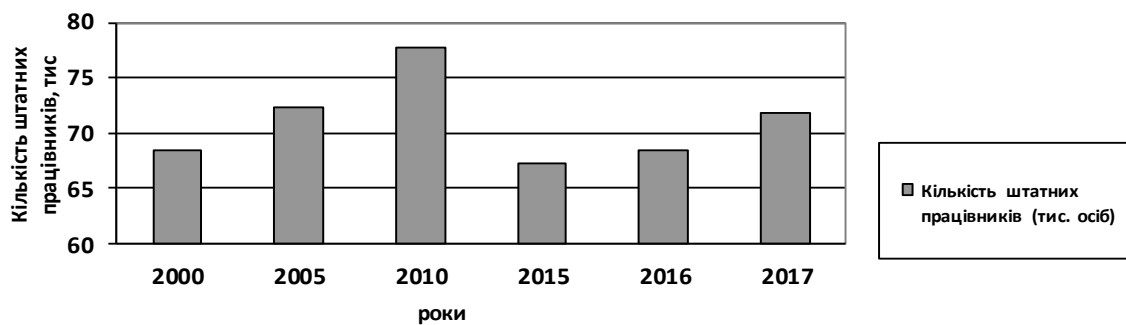

Рис. 6. Середньооблікова кількість штатних працівників у 2000 – 2017 рр.

У сучасних соціально-економічних умовах проблема зайнятості населення набула особливого значення. У містах ще збереглася хоч якась можливість знайти роботу, на відміну від сіл, проте заробітна плата не завжди забезпечує середній рівень життя.

Великою проблемою на ринку праці стало працевлаштування молодих людей віком 16-25 років і людей перед пенсійного віку (за 5-7 років до пенсії) та жінок, починаючи з 40-45 років. Для людей, які знайшли роботу і працевлаштувалися, досить часто постає проблема отримання заробітної плати, її: або затримують, або платять половину обіцяної, або незадоволений роботодавець через 3-4 місяці скорочує, не пояснюючи причини і не виплачуючи боргу. Відповідно служби соціального захисту (профспілки і суд) не можуть нікого захистити, розписуючись у своєму безсиллі (а скоріше через свою неграмотності, чи недолугого чинного законодавства, чи корумпованості) [1, 4 - 5 ст.].

Власне тому великі масштаби міграції робочої сили зумовлюються насамперед безробіттям та неможливістю знайти достойну роботу в місті. Динаміка рівня безробіття наведена на (рис. 7). Судячи з графіка, рівень безробіття знижується, але державна статистика не враховує т.зв. «прихованого» безробіття, коли люди офіційно працевлаштовані, проте не працюють і заробітну плату не отримують.

Аналіз динаміки заробітної плати за відповідний період, за інформацією Державної служби статистики України, показує зростання її з 2668 грн до 9740 грн (у 3,6 разів). Але, якщо врахувати співвідношення між номінальною і реальною заробітною платою за той самий період за даними того ж державного органу, то збільшення вже не буде настільки ефектним.

Основною проблемою на ринку праці залишається трудова міграція, яка за останній рік лише посилилась, що у свою чергу, збільшило тиск на ринок праці. В останні роки у Луцьку простежується від'ємний міграційний приріст, що характеризується переважанням вибулих над кількістю прибулих на територію міста Луцьк. І щоб якось це виправити, працедавці змушені підвищувати заробітну

плату заради того, щоб утримати цінних працівників. Економісти пояснюють, що такий підхід не відповідає зростанню продуктивності, а лише впливає на підвищення цін та провокує посилення стресу на ринку, адже реальний дохід працівників фактично зменшується [7].

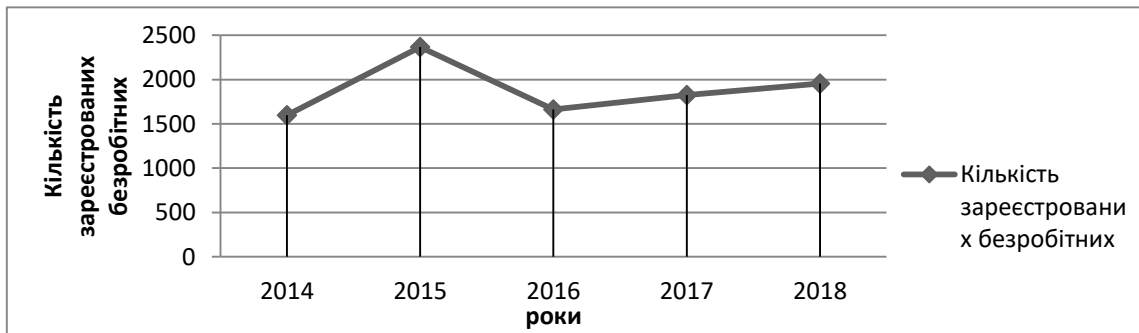

Рис. 7. Динаміка кількості зареєстрованих безробітних у 2014–2018 рр.

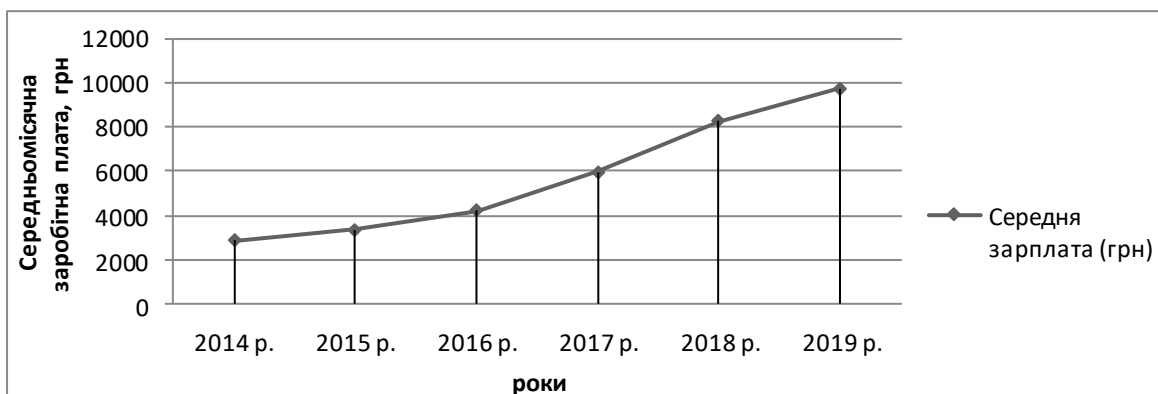

Рис. 8. Середньомісячна заробітна плата у місті Луцьку у 2014 – 2019 рр.

Висновки і перспективи подальшого дослідження.

1. Отже, природний та механічний рух населення, який зумовлений дією численних різноманітних чинників, а їх взаємодія і взаємозалежність визначають кількість економічно активного населення, що є фундаментальним показником для будь-якого суспільства або держави, впливає на кількісні характеристики ресурсів для праці. Це відповідно, зменшує кількість та погіршує якість трудових ресурсів.

2. Аналіз показників природного й механічного руху населення засвідчив, що на сьогодні в країні відбувається депопуляція населення, що, відповідно, негативно позначається на стані трудових ресурсів – їх кількість стрімко знижується, зменшується економічна активність населення, зростає соціальна напруга в суспільстві.

3. Підсумовуючи вищеперелічені тенденції щодо міграції населення, можна сказати, що переміщення населення може бути пов'язане зі зміною місця проживання, можливими й сезонними виїздами на заробітки. Виявлено, що у міграції беруть участь переважно люди молодших вікових груп. У місцях їх прибуття зростає частка молоді, а відповідно, і можливості покращення демографічної ситуації (створення сім'ї, зростання народжуваності, зменшення частки населення старшого віку, а отже, і загальних коефіцієнтів смертності) та, як наслідок, покращення стану й розвитку трудових ресурсів. Протилежні ж наслідки міграції населення спостерігаються в районах вибуття мігрантів

4. Власне тому метою подальших досліджень повинна стати розробка конкретних пропозицій щодо покращення життя мешканців міста Луцька, яке призводитиме до збільшення природного приросту населення як чинника підвищення ефективності використання трудових ресурсів.

Література:

1. Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Волинській області. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua>

2. Кіпаренко А. Є. / А. Є. Тимошенко. Статистика природного руху населення України - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Economics/68604.doc.htm

3. Кулинич Р. О. Демографічна ситуація України як фактор економічної безпеки / Р. О. Кулинич // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. Серія: Економічні науки. – 2014. – № 6. – С. 228–236.

4. Лавриненко С. І. Сучасний стан та перспективи розвитку трудових ресурсів України / С. І. Лавриненко // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 1. – С. 115–127.

5. Середня зарплата в Луцьку – нижча, ніж у районах : електрон. версія. 2019. URL – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.volynnews.com/news/all/serednia-zarplata-v-lutsku-nyzhcha-nizh-u-rayonakh>
6. Статівка Н. В. Демографічна складова економічної безпеки України / Н. В. Статівка, А. А. Смаглюк // Теорія та практика державного управління. – 2011. – Вип. 1 (32). – С. 239–249.
7. Фактори що впливають на демографічні процеси. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.novageografia.com>.
8. Що змінилося на ринку праці Луцька за останній рік? : електрон. версія. 2019. URL – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.volynnews.com/news/all/shcho-zminylos-na-rynku-pratsi-lutska-za-ostanniyrık>
9. Niemets L. Demographic situation as an indicator of socio-economic development (on example of Volyn and Kharkiv regions of Ukraine) / L. Niemets, M. Melniichuk, K. Segida, T. Pogrebskyi // Uniwersytet Śląski Wydział Nauk o Ziemi Sosnowiec 2016, Acta Geographica Silesiana, 22. WNoZ UŚ, Sosnowiec, 2016 – P. 43-57.

УДК 911.3

Голуб Г. С. – к.г.н., доцент кафедри економічної та соціальної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Погребський Т.Г. – к.г.н., доцент кафедри економічної та соціальної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Мельничук М. А. – магістр 2 року навчання кафедри економічної та соціальної географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Демографічна характеристика населення міста Ковель та Ковельського району Волинської області

Роботу виконано на кафедрі економічної та соціальної географії СХУ імені Лесі Українки

Здійснено аналіз демографічної ситуації у місті Ковель та Ковельському районі. За статистичною інформацією проведено аналіз показників, які характеризують чисельність населення, його динаміку. Охарактеризовано основні причини, що призводять до зменшення чисельності населення та зростання темпів безробіття в місті Ковель. Прослідковано тенденцію до зростання показників номінальної заробітної плати. Обґрунтовані базисні положення соціально-демографічної політики щодо вирішення демографічної ситуації у м. Ковель та Ковельському районі.

Ключові слова: демографічна ситуація, природний рух населення, міграційний рух населення, безробіття.

Голуб Г. С., Погребський Т.Г., Мельничук М. А. Демографическая характеристика населения города Ковель и Ковельского района. Осуществлен анализ демографической ситуации в городе Ковель и Ковельском районе. По статистическим данным проведен анализ показателей, характеризующих численность населения, его динамику. Охарактеризованы основные причины, приводящие к уменьшению численности населения и рост темпов безработицы в городе Ковель. Прослежены тенденции к росту показателей номинальной заработной платы. Обоснованные базисные положения социально-демографической политики по решению демографической ситуации в г. Ковель и Ковельском районе.

Ключевые слова: демографическая ситуация, естественное движение населения, миграционное движение населения, безработица.

Golub G., Pohrebskyi T., Melnychuk M., Demographic population's characteristic of Kovel and Kovel district. The analysis of demographic situation of Kovel and Kovel district is analyzed. According to the statistics, the analysis of the indicators has conducted and it characterize the population and its dynamic. The main reasons that bring about to the decrease of population and the increase of unemployment rates in Kovel have characterized. The tendency to increase of nominal wage indicators was traced. Basic provisions of socio-demographic policy regarding to resolution of demographic situation in Kovel and Kovel district have justified.

Key words: demographics, innate population movement, migration population movement, unemployment.

Постановка наукової проблеми та її значення. Загострення демографічної ситуації в Україні зумовило зацікавлення органів державного управління всіх рівнів, політиків, науковців, громадських

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. ГЕОГРАФІЯ

Петлін В. М. Парадигма організаційних залежностей природних територіальних систем.....	3
Батиченко С. П., Мельник Л. В. Суспільно-географічні особливості розвитку трудового потенціалу регіонів України	11
Залеський І. І., Зузук Ф. В., Бровко Г. І. Фуркація річища Стоходу у Волинській області	15
Міщенко О. В., Пельц А. В. Локачинське газове родовище Волинської області: ретроспективний аналіз функціонування, перспективи розвитку	19
Ярмович М. В., Дяків В. О., Бучацька Г. М. Найважливіші еколого-геологічні, інженерно-геологічні та гідрогеологічні проблеми Львівської області	22
Сорокіна Л. Ю. Ландшафти Ківерцівського Національного природного парку «Цуманська пуца» у Волинській області та їх антропогенні зміни.....	26
Чижевська Л. Т. Радіоекологічна ситуація у Ківерцівському районі Волинської області: передумови її формування та сучасні особливості.....	32
Залеський І. І., Зузук Ф. В., Майборода Х. А. Антропоізація ландшафтів басейну річки Горинь Рівненської області	37
Павловська Т. С., Жайворонок Л. В., Білецький Ю. В., Грудік С. В. Багаторічна динаміка річкового стоку Стоходу Волинської області (гідропост Любешів)	44
Лавренчук О. М., Чижевська Л. Т. Геоекологічний аналіз водогосподарського комплексу міста Вараш Рівненської області.....	50
Фесюк В., Сасовська О. Водогосподарський комплекс м. Рожище Волинської області: сучасний стан та перспективи екологічної оптимізації.....	55
Фесюк В., Білов А. Екологічні проблеми м. Дубно Рівненської області та шляхи їх вирішення.....	60
Громик О. М., Ільїна О. В. Водні та мінеральні ресурси озер Ратнівського адміністративного району Волинської області й перспективи їх використання в рекреаційній діяльності.....	66
Фесюк В., Сасовська О. Сучасний гідроекологічний стан озер Рожищенського району Волинської області.....	70
Мартинюк В. О., Зубкович І. В. Геоекологічний паспорт басейнової системи озера Двірське (Волинське Полісся).....	76
Гайдін А. М., Дяків В. О., Зузук Ф. В. Частота формування кратерів метеоритного походження та ймовірна роль імпактних подій на формування озерних котловин Шацьких озер Волинської області (із постастрооблемною карстово-суфозійною і льодовиковою трансформацією)	84
Гілета Л. Фізико-географічні умови розвитку сільського туризму у Львівській області.....	91

Тарасюк Н. А., Колоненко Н. А.	
Комплексна оцінка території (КОТ) Рівненського району Рівненської області для потреб розвитку туризму та рекреації	95
Єрко І. В., Качаровський Р. Є., Чир Н. В., Козачук Ю. Р.	
Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної галузі у новостворених об'єднаних територіальних громадах Волинської області в умовах децентралізаційних процесів	99
Фесюк В., Поліщук Г.	
Туристична атрактивність джерел басейну річки Прип'ять	104
Чир Н. В., Єрко І. В., Чижевська Л. Т., Качаровський Р. Є.	
Туристично-рекреаційна атрактивність Копачівської сільської ОТГ Рожищенського району Волинської області.....	108
Єрко І. В., Гринасюк А. Р., Курочка О. Г.	
Доступність обслуговування туристів в інклюзивному аспекті туристичної сфери.....	113
Погребський Т. Г., Голуб Г. С., Кошулинська Т. Ю., Глушко С. В.	
Сучасний стан природного та механічного руху населення міста Луцька та його вплив на склад трудових ресурсів	117
Голуб Г. С., Погребський Т. Г., Мельничук М. А.	
Демографічна характеристика населення міста Ковель та Ковельського району Волинської області..	123
Сосницька Я. С., Бакалейко В. А., Боровець М. Ф.	
Демографічна ситуація Рівненської області.....	127
Сосницька Я. С., Карпюк З. К., Шевчук Т. В.	
Еколого-економічні особливості розвитку органічного сільського господарства в Україні	131
Полянський С. В., Полянська Т. О., Снитюк Д. О.	
Сільськогосподарські земельні ресурси та їх динаміка і структура використання у Волинській області	138
Пугач С. О., Маковецька Л. О.	
Просторові особливості функціонування мережі громадського транспорту м. Луцьк Волинської області	144
Зузук Ф. В., Мазурик Ю. М., Дяків В. О.	
До питання інтерпретації речовинного складу уламків «кераміки» виявлених у руслі річки Стир у Волинській області	147
Зузук Ф. В., Дяків В. О.	
Рецензія на монографію Рудька Г. І., Гайдіна А. М. «Провали. Деформації земної поверхні над гірничими виробками і карстами»	152
Льїн Л. В.	
Сучасні методи пізнання геоecологічних процесів у межах водозборів (рецензія).....	154

РОЗДІЛ ІІ. БІОЛОГІЯ

Джаган В. В., Плужник А. В.	
Нові знахідки грибів для урочища “Холодний Яр”	156
Коцун Л. О., Кузьміна І. І., Коцун Б. Б., Деркач В. В.	
Флористичні дослідження екологічної стежки “Черемський заповідник” (Маневицький район, Волинська область).....	160
Іванців О. Я., Іванців В. В.	
Рідкісні та зникаючі види флори Ківерцівського національного парку “Цуманська пуца” у списках видів, що потребують охорони.....	165

Шепелюк М. О.	
Видова різноманітність міських зелених насаджень Луцька	171
Андрєєва В. В., Войтюк В. П., Кичилюк О. В., Гетьманчук А. І., Терещук А. М.	
Лісівничо-селекційна оцінка насаджень сосни Черемського природного заповідника	176
Кичилюк О. В., Войтюк В. П., Андрєєва В. В., Гетьманчук А. І., Деркач В. В.	
Сучасний стан природного поновлення насаджень сосни звичайної та берези повислої Черемського природного заповідника	184
Фіщук О. С.	
Філогенія та морфологія квітки родини Amaryllidaceae J.St.-Hil	191
Голуб В. О., Волощинська С. С., Голуб С. М.	
Видоспецифічні особливості акумуляції важких металів рослинами приавтомагістральної смуги автодороги М-07 “Київ-Ковель-Ягодин”	197
Зінченко О. П., Сухомлін К. Б., Зінченко М. О.	
Комахи надрядів Neuropteroidea та Hymenopteroidea Ківерцівського національного природного парку “Цуманська пуща”: попередні дослідження	202
Клименко С. І.	
Ентомофаги галоутворювачів Цуманської пущі: перші знахідки	206
Левицький О. І.	
Фауна та щільність популяції преімагінальних фаз кровосисних комарів (Diptera: Culicidae) Волинського Полісся	211
Сухомлін К. Б., Зінченко О. П., Зінченко М. О.	
Комахи інфракласів Palaeoptera та Neoptera відділу Hemimetabola Ківерцівського національного природного парку “Цуманська пуща”: попередні дослідження	215
Волощинська С. С., Голуб В. О., Голуб С. М., Голуб Г. С.	
Еколого-геохімічні особливості вмісту важких металів у едафотобах урбоєкосистеми міста Ковель..	220

CONTENTS

SECTION I. GEOGRAPHY

Petlin V. The paradigm of organizational dependences of natural territorial systems.....	3
Batychenko S. P., Melnik L. V. Socio-geographical features of labor potential development of Ukraine regions.....	11
Zaleskyi I. I., Zuzuk F. V., Brovko G. I. Furcation of The Stohod river in Volyn region.....	15
Mishchenko O. V., Pelts A. V. Lokachin gas field of the Volyn region: a retrospective analysis of functioning, development prospects....	19
Yaremowych M. V., Dyakiv V. O., Buchatska A. M. The most important ecological-geological, engineering-geological and hydrogeological problems of Lviv region	22
Sorokina L. Yu. Landscape complexes of the Kivertsivsky National Nature Park “Tsumanska Pushcha” of Volyn region and their anthropogenic changes	26
Chizhevskaya L. T. Radioecological situation in the Kivertsy district of Volyn region: prerequisites for its formation and modern features.....	32
Zalesky I., Zuzuk F., Maiboroda K. Anthropization of landscapes of the Goryn river basin in Rivne region.....	37
Pavlovska T. S., Zhayvoronok L. V., Biletskyi Yu. V., Hrudik S. V. Long-term dynamics of Stokhid river of the Volyn region runoff (hydropost of Liubeshiv)	44
Lavrenchuk O. M., Chizhevskaya L. T. Geocological analysis of the water management complex of the city of Varash of the Rivne region.....	50
Fesyuk Vasyl, Sasovska Oksana Rozhysche Water Management Complex of the Volyn region: current state and prospects for ecological optimization	55
Fesyuk V., Bilov A. Ecological problems of Dubno of the Rivne region and ways to solve them	60
Hromyk O. M., Ilyina O. V. Water and mineral resources of lakes in Ratno Administrative District of the Volyn region and opportunities of their use in the recreational activity.....	66
Fesyuk Vasyl, Sasovska Olga Current hydroecological condition of the lakes of the Rozhischensky district of the Volyn region	70
Martyniuk V.O., Zubkovich I.V. Geo-ecological passport of the basin system of Lake Dvirsk (Volyn Polissya)	76
Haidin A. M., Dyakiv V. O., Zuzuk F. V. The frequency of formation of craters of meteorite origin and the likely role of impact events on the formation of lake basins of Shatsky lakes of the Volyn region (with post-astroproblem karst-suffosion and glacial.....	84
Gileta L. Physical-geographic conditions of development of rural tourism in the Lviv region.....	91
Tarasuik N. A., Kolonenko N. A. Comprehensive assessment of the territory (CAT) of the Rivne district of Rivne region for tourism and recreation development needs.....	95

<i>Ierko I. V., Kacharovsky R. E., Chir N. V., Kozachuk Y. R.</i> The current state and prospects of tourism industry development in newly created united territorial communities Volyn region in the conditions of decentralization processes.....	99
<i>Fesyk V., Polishchuk G.</i> The tourist attractiveness of the swimming pool sources of the Prip'yat' river basin.....	104
<i>Chyr N. V., Erko I. V., Chizhevska L. T., Kacharovsky R. E.</i> Tourist and recreational attractiveness Kopachivsko silsko OTG Rozhishchensky district of the Volynsky region.....	108
<i>Ierko I. V., Grinasyuk A. R., Kurochka O. H.</i> Accessibility of tourist services in the inclusive aspect of the tourist sphere.....	113
<i>Pohrebsky T.G., Golub G. S., Koshulinska T. Y., Glushko S. V.</i> Current state of the natural and mechanical movement of the population of the city of Lutsk and its impact on the state of labor resources	117
<i>Golub G. S., Pohrebsky T.G., Melnychuk M. A.</i> Demographic population's characteristic of Kovel and Kovel district of the Volyn region	123
<i>Sosnitska Y. S., Bakaleiko V. A., Borovets M. F.</i> The modern trends of geodemographic processes in the Rivne region	127
<i>Sosnytska Y. S., Karpiuk Z. K., Shevchyk T. V.</i> Ecological and economical features of the development of organic agriculture in Ukraine	131
<i>Polianskiy S.V., Polianska T. O., Snytiuk D. O.</i> The article presents the researching results structure of the land fund and features of land using in Volyn region in terms of administrative units.....	138
<i>Puhach S. O., Makovetska L. O.</i> Spatial features of functioning of the public transport network in Lutsk of the Volyn region.....	144
<i>Zuzuk F. V., Mazurik Yu. M., Dyakov V. A.</i> On the interpretation of the material composition of the fragments of "ceramics" identified in the river Styr in the Volyn region.....	147
<i>Zuzuk F. V., Dyakov V. A.</i> Review of the monograph Rudko G. I., Haydin A. M. «Failures. Deformations of the Earth's surface over mining and karst»	152
<i>Ilyin L. V.</i> Modern methods of cognition of geo-ecological processes within watersheds (review).....	154

SECTION II. BIOLOGY

<i>Dzhagan V. V., Pluzhnyk A. V.</i> New finds of fungi for the nature tract "Kholodnyi Yar".....	156
<i>Kotsun L. O., Kuzmishyna I. I., Kotsun B. B., Derkach V. V.</i> Floristic studies of the ecological path "Cheremsky Reserve" (Manevytsky district, Volyn region)	160
<i>Ivantsiv O., Ivantsiv V.</i> Rare and disappearing flora species of Kivertsi National Natural Park "Tsumanskaya Pushcha" in list of species required for protection	165
<i>Shepelyuk M. O.</i> Species diversity of urban green spaces of Lutsk.....	171
<i>Voytyuk V. P., Andreieva V. V., Kychulyuk O.V., Hetmanchuk A. I., Tereshchuk A. M.</i> Forestry selection estimation of forest planting of Scotch pine in Cheremskiy Nature Reserve	176

<i>Voytyuk V. P., Andreieva V. V., Kychulyuk O. V., Hetmanchuk A. I., Derkach V. V.</i> Current state of natural renewal of Scots pine and European birch forest stands of the Cheremsky Nature Reserve.....	184
<i>Fishchuk O. S.</i> Flower morphology and phylogeny of Amaryllidaceae J.St.-Hil. Family	191
<i>Golub V., Voloschynska S., Golub S.</i> Specific features of heavy metal accumulation by plants of the auto-highway zone M-07 “Kyiv-Kovel-Yagodin”	197
<i>Zinchenko O. P., Sukhomlin K. B., Zinchenko M. O.</i> Superorders Neuropteroidea and Hymenopteroidea insects in the Kivertsi National Park “Tsumanska pushcha”: preliminary studies	202
<i>Klymenko S. I.</i> The entomophagous of gall-forming insects of Tsumans’ka puscha: the first regards.....	206
<i>Levitsky O. I.</i> The fauna and population density of preimaginal phases of blood-sucking mosquitoes (Diptera: Culicidae) of Volyn Polissya.....	211
<i>Sukhomlin K. B., Zinchenko O. P., Zinchenko M. O.</i> Palaeoptera infraclass and Neoptera infraclass of the Hemimetabola insects in the Kivertsi National Park “Tsumanska pushcha”: preliminary studies	215
<i>Voloschynska S. S., Golub V., Golub S., Golub G.</i> Environmental-geochemical features of heavy content of metals in the adaptopopes of the Kovel city urboecosystem.....	220

Наукове видання

Природа Західного Полісся та прилеглих територій

Збірник наукових праць

*За загальною редакцією Ф. В. Зузука
Заснований у 2004 р.*

№ 16

Редактори: *В. С. Голюк, Л. С. Пащук, В. Є. Сикора, Т. В. Яков'юк*
Коректори: *І. Я. Мислива-Бунько, І. М. Могілевська*
Технічні редактори: *І. М. Могілевська, М. Б. Філіпович*

Формат 60×84¹/₈. Ум. друк. арк. 28,75. Зам № 414. Тираж 100.
Папір офсетний. Гарнітура Times. Друк офсетний.
Друк ПП Іванюк В. П. 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 65.
Свідоцтво Держкомінформу України
ВЛн № 31 від 04.02.2004 р.